

անիկայ ալ չէ թէ տուած գովութիւններուն ստուծեանը համար, հապա աղէկ ու վարպետ կերպով գովել չկրնալուն համար: Շողոքորթութիւնը երբ որ ուրիշի վրայ եղած կը տեսնենք, ատելի է մեզի. իսկ երբ որ մեր վրայ կուգայ, սիրելի կ'ըլլայ. այնչափ դժուար է ան ատեն անոր չհաւտալը: Բաւական չէ որ ուրիշին մեզի ըրած շողորթութիւնը դժուարաւ կը ճանչնանք, հապա մենք զմեզ ալ շատ անգամ կը շողորթենք. թէ որ մենք զմեզ չշողորթէինք, ուրիշներուն ըրած շողորթութիւններէն քիչ անգամ կը խաբուէինք: Ի՞նչ խղճալի բան է որ մարդ շատ անգամ անանկ կը խաբուի գովեստ լսելէն, որ ինչ որ կ'ուզես իրեն ընել տալ՝ քիչ մը զինքը գովէ, մէկէն կը հաւնի. երկու ականջով սափոր կը նմանի, ականջներէն բռնէ, ուր որ կ'ուզես կրնաս շարժել զինքը:

Գովութիւնը քան զամէն զինի աւելի կը պտրտցնէ մարդուն գլուխը. ու ինչպէս գինովութենէ քիչ խմելով կը խալտի մարդ, ասանկ ալ գովութիւն լսելէն թէ որ մարդ զգուշանայ՝ շողորթներէն քիչ կը խաբուի: Ինչու անուշ խօսքերը մեղրով շինած ոստղ կը նմանին, որ զմարդիկ անմիտ թռչնոյ պէս կը բռնեն: Բըռնէսը ազուալին բերնէն պանիրը չէր կրնար առնել, թէ որ անիկայ իր ձայնին գովեստը լսելով՝ չսկսէր երգել ծառին վրայէն, ու բերնէն պանիրը վար ձգած չըլլար: Շողորթին բռնած կերպն ալ աս է. գովութիւններով գրեզ լոլոզելով հոգիդ ալ կ'առնէ, ունեցածդ ալ: Հարստութիւնդ իր բաղձանքը բռնկցնելու փայտ կ'ըլլայ. բայց որչափ իր սրտին բոցը կ'աւելցնէ, այնչափ շուտ քեզ մոխիրի վրայ կը նստեցնէ. գովութիւնը անանկ ուժ մը ունի որ զէնքերուն չըրած փնասը կ'ընէ. վասն զի զէնքէն կը զգուշանաս, գովութեանը կը պլլուիս: Ինչոր համար իմաստունին մէկուն երբ որ հարցուցին՝ թէ որ կենդանին աւելի փնասակար է, ըսաւ. Վայրենիներուն

1 խոսք:

մէջը վազրը, ընտանիներուն մէջը շողորթը: Թագաւորին մէկն ալ գաւազանը վերուց շողորթի մը գլուխը զարկաւ՝ զինքը գովելու ատեն. երբ որ շողորթը հարցուց թէ ինչո՞ւ կը զարնես զիս, թագաւորը պատասխան տրւաւ. հապա դուն զիս ինչո՞ւ կը խածնես:

*

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԾԱՂԿԱՔԱՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ա.

Ինչ դիտմամբ որ հայկական քնաբով կ'ընծայենք մեր ազգային ընտիր քերդուածները և բանաստեղծութիւնները, նոյն դիտմամբ կ'ուզենք երբեմն ազգային դպրութենէ արձակ շարադրութեամբ ընտիր հատուածներ ալ ընծայեցնել, թէ հեղինակութեամբ գրուածներէ և թէ թարգմանութիւններէ: Իսկ անգամ կը դնենք Սովսէս Սաղակաճանդացոյն Բըռնէսից պատմութենէն, որ է դարուն մէջ գրեց, հետեւեալ հատուածը. որ ճարտասանական նկարագրութեան սքանչելի օրինակ է, Յունաց և Ատտիոնի ծաղկած գրիչներէն վար չմնար, մանաւանդ վարպետ և ազգու համառօտութեամբ. ասոր հեղինակը Սովսէս չէ, հապա Պետրոս Բերթող Սիւնեաց արքեպիսկոպոսն է, որ Խորենացոյն չէնէ՝ անոր դասընկեր Ստեփանոս Սիւնեցոյն աշակերտ եղած էր:

Սենամարտութեան Բաբէայ Սիւնեայ ընդհանին:

«Եւ նորին (Բնդովկայ) որդին Բաբիկ՝ փափաքեալ ի հող հայրենի, որպէս քաղցր են ծնողը՝ նոյնպէս և դաւառ, երթայ դնայ անցանէ ի դուռն Շապ»

1 Հայր Վասակայ Սիւնեայ որ յաւուրս Վարդանանց:

հոյ արքային Պարսից , և անդ ումեմն
'ի զօրականացն պատահեալ զետեղի ,
և բազում արիութիւնս յոլմբիազս
ցուցանէ՝ ոչ որ գիտելով զնա :

Յայնժամ ելեալ Հոնն 'ի Հոնաց
Հոնագուրն անուն , աւար առեալ զաշ-
խարհն Պարսից , և յղեալ առ Շա-
պուհ ասէ . Օր է հեղումն արեան ,
եկ և մենամարտեսցուք ես և դու : Եւ
ինքն Հոնն վառեալ էր յսնանիւթեայ
զրահիք զբարձր և զլայն հասակն , և
բեկեապինդ սաղաւարտովն զահագին
զլուին , և գերեքաթղեան ճակատն
պրնձեան տախտակովն յօրինեալ , զան-
հեղեղ գեղարդն 'ի բարձր մայր փայ-
տից , և զսուսերն բոցանշան ունելով ,
ահաբեկ զտեսանողս առնէր : Եւ ստուտ
յայտնի անուն Նաբկայ առաջի ար-
քայի , եթէ գործդ այդ նովաւ վճարի .
և արքայն արքայից կոչէ առ ինքն զՆա-
բիկ , թագաւորութեան վճիռ ետ կրն-
բեալ վարազագիր մատանեաւ և ասէ
ցնա . Եւ մեծ քինուս այսմիկ յանգումն
արասցես՝ մեծագոյն խոստմանց ես հա-
տանելոց : Եւ որս յանձն առեալ կատա-
րել զինդիրն , և նոյն ժամայն ապաւի-
նեալ 'ի վերին օգնականութիւնն , Եւ
կեղեցիք Սիւնեայ , ասէր , օգնեցեք
ինձ . և առեալ զիւրոյ զօրութեանն զէն ,
և ճաճանչաւոր և մարգարտական զրա-
հին արքունի զվայելչականն զայն հա-
սակ զարդարէր , և վագրակերպեան
սաղաւարտովն զգեղեցիկ զլուին , սու-
սեր ընդ մէջ , զոսկիակապ վահանն յա-
հեակ ունն ընկեցեալ , և զգեղարդն
քաջամուխ յաջ բազուկն առեալ , աշ-
տանակէր 'ի սեւան երիւար և խոյա-
նայր ընդդէմ թշնամոյն : Յարձակէին
'ի միմեանս . տուրեաւ գեղարդեանցն
ճայթիւն որոտման ելանէր յառաւօտէ
մինչև ցիւնն ժամ . զատապարտիւր ան-
հարին սկայն , յաղթողանայր քաջն
Նաբիկ . աճապարէր 'ի սուրն միասե-
ռի , որով անդէն սատակէր զմարդախո-
նը գազանն , :

ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԵՐՏԱՆԱԿԱՆ ԴԱՐԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Եւրոպայի և
հարաւոր արեւելիկութիւնն :

Եւրոպայի և արեւելիկութիւնն ու բարձա-
ւաճ ազգաց մէջ անուանիներէն է նաև
Պերմանացոց ազգը իրեն ճոխ ու հա-
րուտ մատենագրութեամբը՝ որ օր օ-
րուան վրայ հռչակուելու վրայ է . մեր
բանասիրաց ալ այնպիսի մեծ ազգի մը
լեզուին ու մատենագրութեանը վրայ
համառօտ տեղեկութիւն մը տալը ար-
ժան կը սեպենք :

Պերմանական լեզուն երկու մեծ
ճիւղ կրնայ բաժնուիլ , որոնցմէ այլ և
այլ գաւառական լեզուներ կը ձևանան :
Լեզուին առջի ճիւղը Բարձր Գերմանական
Բարձր կ'ըսուի ու Պերմանիոյ միջին
գաւառները կը գործածուի . իսկ եր-
կորորդը սարմին Գերմանական կամ սարմ-
նեան բարբառ ըսուածն է՝ որ հիւսի-
սային գաւառներուն գործածական լե-
զուն է : Հիմակուան Պերմանացոց լե-
զուն որ Բարձր Գերմանական ալ կ'ըսուի՝
հին վերին ըսուած գերմանական լե-
զուէն առաջ եկած է . և աս նոր լեզուին
առջի ծաղկեցրնողը Լուտեր աղանդա-
պետն եղաւ սուրբ գիրքը ասով թարգ-
մանելուն համար : Բայց աս գրաւոր
լեզուն ալ բոլորովին տարբեր է ռամկին
բերանը եղած լեզուէն որ կ'երեւնայ
թէ հելլենիոյ , և հունոսի ու Վա-
նուբի քով եղած քաղցրներուն մէջ խօ-
սուած լեզուներէն ձևացած խառնուրդ
մըն է : Իսկ Սաքսոնեան բարբառը որ
ստորին Պերմանիոյ լեզուն է ըսինք ,
հին ատեն ու միջին դարու մէջ գործա-
ծուած ստորին գերմանական լեզուէն
առաջ կուգայ . և ասով գրուած գրքերը
խիստ քիչ են . եղածներն ալ աւելի ռամ-
կական երգեր են ու համառօտ բառգրքի
ու քերականութեան պէս գրուածներ .
միայն թէ ուրիշ գործածական բար-
բառներուն մէջ մէկն ալ ասոր քաղցրու-
թեանն ու փափկութեանը համար :

Պերմանական լեզուին և մատենա-